

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษกับ  
การสอนแบบปกติ เรื่อง The Time ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4  
โรงเรียนวัดบางบอน (พิมพ์ จันแต่อุปลัมภ)

A Comparative Study of Learning Achievement by Using of English  
exercises on The Time and Traditional Teaching Method  
for Prathomsuksa 4 students  
at Watbangbon (Pim Chantae Uppatham) School

ชนันฉิญา ศรีคำ<sup>1</sup> อรนุช ลิ้มตศิริ<sup>2</sup>  
Chananchida SriKham, Oranuch Limtasiri

**บทคัดย่อ (Abstract)**

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษกับการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดบางบอน (พิมพ์ จันแต่อุปลัมภ) ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/4 เป็นกลุ่มทดลอง และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 เป็นกลุ่มควบคุม จำนวนห้องเรียนละ 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษกับการสอนแบบปกติ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test dependent Samples, t-test Independent Samples ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.17/82.58 2) นักเรียนที่เรียน

---

Received: 2022-09-16 Revised: 2022-10-23 Accepted: 2022-10-24

<sup>1</sup> หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Master of Education Program Department of Innovative Curriculum and Learning Management Faculty of Education Ramkhamhaeng University.  
Corresponding Author e-mail: chananchida2911@gmail.com

<sup>2</sup> สาขาวิชานวัตกรรมการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Department of Innovative Curriculum and Learning Management Faculty of Education Ramkhamhaeng University.

ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**คำสำคัญ (Keywords):** ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; แบบฝึกเสริมทักษะ; การสอนแบบปกติ

## Abstract

The purposes of this research were to create and find of the English exercises on The Time for Prathomsuksa 4 students based on the efficiency criterion determined at 80/80. A comparative study of learning achievement between before and after learning by using of English exercises. A comparative study of learning achievement between before and after learning by using traditional teaching method. And a comparative study of learning achievement by using of English exercises and traditional teaching method. The sample group 30 for study the efficiency of the English exercises were 4/4 room, and 30 in the control group were 4/3 room Prathomsuksa 4 students in the first semester of the academic year 2022 at Watbangbon (Pim Chantae Uppatham) school, Bangkok, derived by sample random sampling method. The research instruments for gathering data were four the English exercises, four the lesson plans using the English exercises, four The lesson plans using traditional teaching method, and the learning achievement test. The collected data was analyzed by Standard Deviation, percentage, Mean, t-test dependent and t-test independent. The research findings of study were (1) the effectiveness of the English exercises at 81.17/82.58 (2) Students' learning achievement measured after using English exercises on the development were higher than their learning achievement measured before at the level of 0.5 significance. (3) Students' learning achievement measured after using traditional teaching method were higher than their learning achievement measured before at the level of 0.5 significance. (4) Students' learning achievement measured after using English exercises were higher than their learning achievement measured after using traditional teaching method at the level of 0.5 significance.

**Keyword:** Learning achievement; English exercises; Traditional Teaching Method

## บทนำ (Introduction)

การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในปัจจุบัน เป็นแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร มุ่งเน้นการสร้างและการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในด้านการฟัง พูด อ่านและเขียน เพื่อประโยชน์ในการสื่อสาร

ซึ่งในสังคมโลกปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก ช่วยให้เข้าใจความแตกต่างและเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและกว้างขวางยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กระทรวงศึกษาธิการได้มองเห็นถึงความสำคัญและตระหนักถึงปัญหาของการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้เรียนจึงมีนโยบายให้ปรับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจากการเน้นไวยากรณ์เป็นการเน้นการสื่อสารที่เริ่มจากการฟัง ตามด้วยการพูด การอ่าน และการเขียนตามลำดับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านภาษาอังกฤษพื้นฐานให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนภาษาอังกฤษในระดับสูงต่อไป

จากการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2564 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบางบอน (พิมพ์ จันแต่อุบลัมภ์) สำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 (งานทะเบียนวัดผลโรงเรียนวัดบางบอน (พิมพ์ จันแต่อุบลัมภ์) : 2564) เมื่อศึกษาสาเหตุและวิเคราะห์ปัญหา พบว่า เนื้อหาที่นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่สุดคือ เรื่อง The Time ซึ่งนักเรียนใช้ภาษาอังกฤษในการบอกเวลายังไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ เป็นเนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจ เพราะนักเรียนมักอ่านผิด เขียนผิด พูดผิด และสื่อความหมายผิด สอดคล้องกับงานวิจัยของ (บรรจบ นามพลกรัง, 2560) ว่า เนื้อหาเรื่อง “เวลา” มีความยากสำหรับนักเรียน นักเรียนสอบไม่ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนมักสับสนหลักไวยากรณ์ในการบอกเวลาโดยเฉพาะการแบ่งช่วงเวลาในช่วงเวลากลางวัน กลางคืน และการบอกเวลาที่มีเลขนาทีก ทำให้รู้สึกว่าการเรียนวิชาภาษาอังกฤษนั้นยาก ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

แบบฝึกเสริมทักษะถือเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ผู้สอนสามารถนำมาพัฒนาหรือแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ เพราะแบบฝึกเสริมทักษะเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนด้วยการปฏิบัติกิจกรรมไปตามลำดับขั้นตอน โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยย่อย เรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ทำหายความสามารถและศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนได้เป็นอย่างดี (อัจฉราพรรณ ทองนา, 2563) นอกจากนี้แบบฝึกเสริมทักษะยังอำนวยความสะดวกที่เน้นความแตกต่างของผู้เรียนโดยเฉพาะเรื่องของทักษะความสามารถ ความเข้าใจ แรงจูงใจ หรือวินัยในตนเอง และผลการศึกษาพบว่าแบบฝึกทักษะเป็นสิ่งจูงใจที่ดีทำให้นักเรียนเกิดความสนใจร่วมกิจกรรมทุกขั้นตอน ซึ่งหลักจากการใช้แบบฝึกเสริมทักษะนักเรียนมีพัฒนาการทางด้านภาษาและใช้ภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น (อาพันธ์ชนก สวนจันทร์, 2558)

ผู้วิจัยจึงสนใจสร้างแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ขึ้นเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เรื่อง The Time

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบางบอน (พิมพ์ จันแต่อุบลัมภ์) สำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการสอนแบบปกติ ในการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดทักษะและมีความรู้ความสามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนให้มีพฤติกรรมการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ เรื่อง The Time ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษกับการสอนแบบปกติ เรื่อง The Time ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

### สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ เรื่อง The Time ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4. นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ

### วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษกับการสอนแบบปกติ เรื่อง The Time ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบางบอน (พิมพ์ จันแต่อุบลัมภ์) เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (quasi experimental research) โดยใช้วิธีการทดลองแบบ Randomized Control Group, Pretest – Posttest Design ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อ ดังนี้

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดบางบอน (พิมพ์ จันแต่อุปลัมภ์) สำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำนวน 4 ห้อง รวมนักเรียนทั้งหมด 138 คน

กลุ่มตัวอย่างสำหรับหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 33 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก

กลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาผลการใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/4 จำนวน 34 คน และกลุ่มควบคุม คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 จำนวน 34 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 เล่ม
2. แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 แผน
3. แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง The Time ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 แผน
4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง The Time ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยนำแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นไปดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ดังนี้

การหาประสิทธิภาพครั้งที่ 1 ขึ้นรายบุคคล ผู้วิจัยทดลองใช้แบบฝึกเสริมทักษะที่สร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบย่อยหลังเรียนมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผลที่ได้คือ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.50/81.67

การหาประสิทธิภาพครั้งที่ 2 ขึ้นกลุ่มย่อย ผู้วิจัยทดลองใช้แบบฝึกเสริมทักษะที่สร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบย่อยหลังเรียนมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผลที่ได้คือ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.94/82.22

การหาประสิทธิภาพครั้งที่ 3 ขึ้นภาคสนาม ผู้วิจัยทดลองใช้แบบฝึกเสริมทักษะที่สร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบย่อยหลังเรียนมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผลที่ได้คือ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.17/82.58

2. การศึกษาผลการใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นและการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบสองกลุ่ม มีการทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน (Randomized Control-Group Pretest Posttest Design) ตามขั้นตอน ดังนี้

ทดสอบก่อนเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง The Time ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 แผน รวมทั้งหมด 8 ชั่วโมง ซึ่งกลุ่มทดลองสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ และกลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติ

ทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง The Time ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

#### การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

ผู้วิจัยนำคะแนนมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตร  $E_1/E_2$

2. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้น จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง The Time โดยใช้ การหาค่า  $t$  - test (Dependent Sample)

3. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบปกติ จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง The Time โดยใช้การหาค่า  $t$  - test (Dependent Sample)

4. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคะแนนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ กับการสอนแบบปกติ จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง The Time โดยใช้การหาค่า  $t$  - test (independent Sample)

#### ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษกับการสอนแบบปกติ เรื่อง The Time ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบางบอน (พิมพ์ จันแต่อุบลรัตน์) พบว่า

1. แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 81.17/82.58 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time

| การประสิทธิภาพ | จำนวนนักเรียน | ประสิทธิภาพ |       |
|----------------|---------------|-------------|-------|
|                |               | $E_1$       | $E_2$ |
| รายบุคคล       | 3             | 82.50       | 81.67 |
| กลุ่มย่อย      | 9             | 81.94       | 82.22 |

| ภาคสนาม | 30 | 81.17 | 82.58 |
|---------|----|-------|-------|
|---------|----|-------|-------|

จากตารางที่ 1 การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time พบว่า การหาประสิทธิภาพแบบรายบุคคลมีค่า เท่ากับ 82.50/81.67 แบบกลุ่มย่อยมีค่า ประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.94/82.22 และแบบภาคสนาม มีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.17/82.58 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ตารางที่ 2)

**ตารางที่ 2** แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ

| การทดสอบ  | จำนวน (คน) | $\bar{X}$ | S.D.  | t       | sig. |
|-----------|------------|-----------|-------|---------|------|
| ก่อนเรียน | 34         | 12.79     | 3.151 | -31.073 | .000 |
| หลังเรียน | 34         | 24.32     | 2.614 |         |      |

\* $p < .05$

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง The Time ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) เท่ากับ 12.79 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) เท่ากับ 24.32 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time พบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการสอนแบบปกติ เรื่อง The Time สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ตารางที่ 3)

**ตารางที่ 3** แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการสอนแบบปกติ

| การทดสอบ  | จำนวน (คน) | $\bar{X}$ | S.D.  | T       | sig. |
|-----------|------------|-----------|-------|---------|------|
| ก่อนเรียน | 34         | 12.35     | 3.103 | -12.826 | .000 |
| หลังเรียน | 34         | 19.12     | 2.931 |         |      |

\* $p < .05$

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง The Time ที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) เท่ากับ 12.35 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) เท่ากับ 19.12 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ พบว่า หลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ตารางที่ 4)

**ตารางที่ 4** แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษกับการสอนแบบปกติ

| การทดสอบ    | จำนวน<br>(คน) | $\bar{X}$ | S.D.  | T     | sig. |
|-------------|---------------|-----------|-------|-------|------|
| กลุ่มทดลอง  | 34            | 24.32     | 2.614 | 7.729 | .000 |
| กลุ่มควบคุม | 34            | 19.12     | 2.931 |       |      |

\* $p < .05$

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง The Time ของกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) เท่ากับ 24.32 และกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) เท่ากับ 19.12 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

### อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษกับการสอนแบบปกติ เรื่อง The Time ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบางบอน (พิมพ์ จันแต่ อุปลัมภ์) ครั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 81.17/82.58 เมื่อนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่การสอนแบบปกติ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษเรื่อง The Time ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกเสริมทักษะมาเป็นหลักในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time โดยแบบฝึกเสริมทักษะที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ศิริวัตร ลวดทอง (2562) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกเสริมทักษะที่ดี ควรคำนึงถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเอง ครอบคลุมและสอดคล้องกับเนื้อหา รูปแบบน่าสนใจ มีคำสั่งชัดเจน นอกจากการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะที่ดีแล้ว ผู้สร้างควรคำนึงถึงกฎแห่งการเรียนรู้ ของ Thorndike, (1996) จำนวน 3

ข้อ สำหรับการฝึกทักษะ จึงจะส่งผลต่อการเรียนรู้ เมื่อออกแบบและสร้างแบบฝึกเสริมทักษะเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพความเหมาะสม พบว่า มีระดับคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งถือว่า แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ทดลองได้จากนั้นผู้วิจัยจึงนำไปหาประสิทธิภาพ 3 ชั้นคือ ชั้นรายบุคคล 3 คน พบว่ามีประสิทธิภาพ 82.50/81.67 หมายความว่า แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้สอนนักเรียน จากนั้นผู้วิจัยจึงนำไปทดลองใช้กับนักเรียนในชั้นที่ 2 คือ ชั้นกลุ่มย่อย 9 คน พบว่ามีประสิทธิภาพ 81.94/82.22 และนำไปทดลองใช้ในชั้นที่ 3 คือ ชั้นภาคสนาม 30 คน พบว่ามีประสิทธิภาพ 81.17/82.58 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของศิริวัตร ลวดทอง (2562) ได้พัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษออนไลน์ ตามกรอบมาตรฐาน CEFR จำนวน 8 ชุด โดยมีประสิทธิภาพ 80.80/82.67 ตามเกณฑ์มาตรฐาน และอาพันธ์ชนก สอนจันทร์ (2558) ได้สร้างแบบฝึกเสริมทักษะในการพัฒนาความสามารถการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 83.04/83.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ (80/80) และจิตติมา ชูพันธุ์, พัชรินทร์ ชังมะ และอาคม ลักษณะสกุล (2562) ได้สร้างแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการทำงาน สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี จำนวน 7 แบบฝึก มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81.25/80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้และอยู่ในระดับดีมาก

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ จากการนำแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนแล้ว พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนไปเปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนแบบปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ เรื่อง The Time สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสังวาล จันทรเทพ (2562) ได้ศึกษาการใช้แบบฝึกเสริมทักษะพัฒนาการอ่านตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 วัดพรหมวิหาร อำเภอแม่สาน จังหวัดเชียงราย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะพัฒนาการอ่านตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 34.26 คิดเป็นร้อยละ 85.66 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และชุดิกาญจน์ บัวตุม (2560) ได้พัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เกิดจากการนำแบบฝึกเสริมทักษะที่สร้างขึ้น ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากการใช้แบบฝึกเสริมทักษะในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเต็มศักยภาพ ดังที่ อาพันธ์ชนก สอนจันทร์ (2558) กล่าวว่า แบบฝึกช่วยในการฝึกหรือ

เสริมทักษะทางภาษา ทำให้จดจำเนื้อหาได้คงทน มีเจตคติที่ดีต่อทักษะภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้กว้างขวางมากขึ้น สามารถนำมาใช้แก้ปัญหารายบุคคลและเป็นกลุ่มได้ดี สามารถนำแบบฝึกมาทบทวนเนื้อหาเดิมด้วยตนเองได้ ทำให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าของตนเอง เป็นเครื่องมือที่ครูผู้สอนใช้ประเมินผลการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ว่านักเรียนเข้าใจมากน้อยเพียงใด และสังวาล จันทร์เทพ (2562) กล่าวว่า แบบฝึกเสริมทักษะมีความจำเป็นต่อการเรียนทักษะทางภาษามาก เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น สามารถจดจำเนื้อหาในบทเรียนและคำศัพท์ต่าง ๆ ได้คงทน ทำให้เกิดความสนุกสนานในขณะเรียน ทราบความก้าวหน้าของตนเองและคร่อมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของเด็กได้ชัดเจน สามารถนำแบบฝึกทักษะมาทบทวนเนื้อหาเดิมด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถทราบข้อบกพร่องของนักเรียนและสามารถนำเอาข้อมูลที่ได้จากการฝึกไปช่วยวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในคราวต่อไปได้อีกด้วย

### ข้อเสนอแนะในการวิจัย (Research Suggestions)

#### ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทำแบบฝึกเสริมทักษะเพิ่มเติมอยู่เสมอ จนกระทั่งผู้เรียนมีทักษะและความสามารถสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วย
2. ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะได้อย่างเต็มที่และร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน พร้อมทั้งควรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมระหว่างการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เช่น ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ในการตรวจคำตอบจากเฉลย

#### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำแบบฝึกเสริมทักษะไปใช้กับผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอ่อนที่ต้องเพิ่มทักษะด้านกระบวนการคิด เพื่อพิจารณาว่าจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดได้หรือไม่
2. การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะในเนื้อหาอื่น ๆ ควรได้รับความร่วมมือจากครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายวัดผลประเมินผล ควรทำความเข้าใจและร่วมกันพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะให้มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากยิ่งขึ้น

### เอกสารอ้างอิง (Reference)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- ชุดิกาญจน์ บัวตุม. (2558). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- บรรจง วิเชียร. (2561). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนสะกดคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ปริตา ชันแข็ง. (2562). การสังเคราะห์งานวิจัยด้านนวัตกรรมการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรรณฉลพ ครุเสน. (2563). การพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาญี่ปุ่น โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- รุ่งนภา เพี้ยพล. (2559). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการใช้กรอบโมทัศน์ที่ส่งผลต่อความคิดรวบยอด เจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศศิณา อุ่นเมือง. (2561). การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสระ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ศิริวัตร ลวดทอง. (2562). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษออนไลน์ ตามกรอบมาตรฐาน CEFR. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สังวาลย์ จันทรเทพ. (2562). การใช้แบบฝึกเสริมทักษะพัฒนาการอ่านตัวสะกดไม่ตรงมาตราด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 วัดพรหมวิหาร อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย. มหาวิทยาลัยเชียงราย.
- สุจิตรา ศรีเกษตรกุล. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนช่วงอากาศอำรุง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สุนารี ฝิปากเพราะ. (2563). การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย สำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ลัวะ (ไปร) โดยการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อาพันธ์ชนก สอนจันทร์. (2558). การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางน้อย (แจ่มประชานุกุล). วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.